

“АСТАНА МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ” АҚ
ҚОҒАМДЫҚ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ КАФЕДРАСЫ

СӨЖ

Тақырыбы: Ғылыми зерттеу құрылымы және сатылары. Мәселені қою, зерттеу гипотезасын әзірлеу, мақсаттар мен міндеттерді тұжырымдау

ОРЫНДАҒАН: БОРАНБАЕВА А.С.
ТОБЫ: 226 ЖМ
ТЕКСЕРГЕН: БЕРДАЛИЕВА Л.С.

ЖОСПАР:

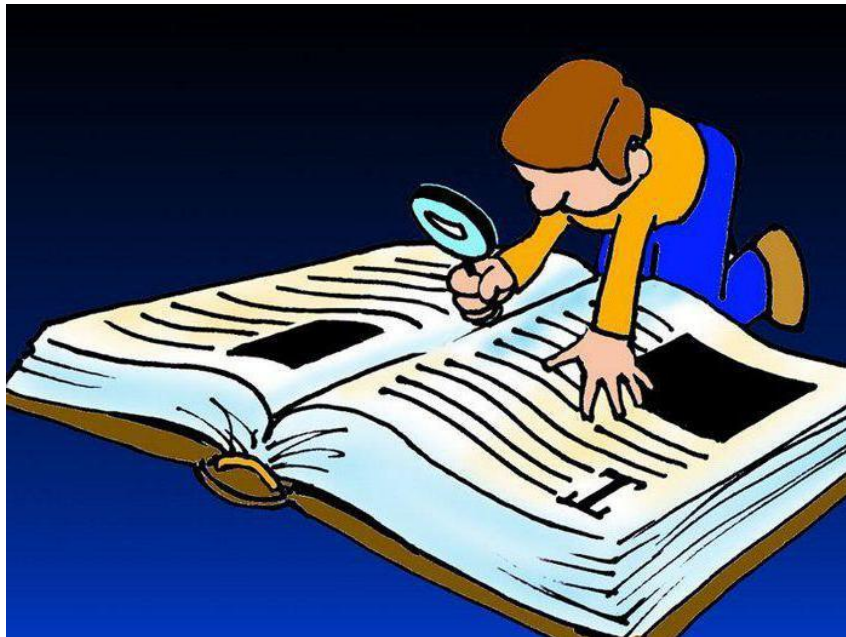
1. Кіріспе;
2. Ғылыми зерттеулер құрылымы;
3. Ғылыми зерттеу сатылары;
4. Зерттеу гипотезасы;
5. Мәселелердің қойылымы;
6. Қорытынды;
7. Пайдаланған әдебиеттер

ҒЫЛЫМ ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

- ◎ **Ғылым** - бұл табиғат, қоғам және ойлау туралы жаңа білімдерді алуға бағытталған зерттеу ортасы.
- ◎ Қазіргі таңда, ғылымның дамуы ғылыми еңбек бөлінуі және бірігуімен, ғылыми мекемелердің пайда болуымен, экспериментті және зертханалық құралдармен тығыз байланысты. Еңбектің қоғамдық бөлінуі әсерінен ой және дене еңбегінің арақатынасы анықталғаннан бері ғылым пайда болды. Кәсіпорындарда ірі машиналар пайда болғалы ғылым кәсіпорынның белсенді факторы бола бастады. Ғылыми-техникалық революция тұрғысында ғылым түсінігі өзгерді, яғни ғылым техника дамуынан кейін емес, керісінше материалдық өндірістің негізгі күші болып табылады.

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕР ҚҰРЫЛЫМЫ

- Ғылыми зерттеулер қолданбалы ғылымдар саласында жүзеге асырылып, ғылыми-зерттеу құрылымын құрайтын қадамдар сериясы болып табылады. Ғылыми-зерттеу келесідей кезеңдерді қамтиды:

- ◎ *мәселенің қойылымы.* Зерттелуге тиіс мәселені және ғылыми зерттеу проблемасының дәл тұжырымын табу қадамы. Бұл көбіне оның табысты нәтижелеріне байланысты зерттеу міндеттерінде тұжырымдау маңызды болып табылады.
- ◎ *гипотезаны ұсыну және қолдау.* Ғылыми жұмыста белгілі бір фактілерді алдын ала түсіндіруге негіз болатын ұсыныс немесе болжау, кез келген бекіту. Гипотезаны басқа параметрлерімен емес, оларды ең қолайлы таңдаудың бірнеше нұсқалары болуы мүмкін. Тексеру үшін гипотеза зерттелетін нысанның жақсы түсіндіру мақсатында алдын-ала эксперименттер жүзеге асырылуы мүмкін.

◎ *Теориялық зерттеу.* Зерттеліп жатқан нысан мен синтез процесіндегі білімді байланыстыру және қоршаған ортамен байланыстыру, эмпирикалық зерттеулердің нәтижелерін түсіндіру және кеңейту, жалпы заңдылықтармен формализацияны көрсету. Теория сапалы түсінік пен сандық өлшеулердің әртүрлі сатыларында дамиды да, математикалық теңдеулер түрінде көрсетіледі.

- **Теориялық зерттеудің мақсаты** – құбылыстарды қорытындылау және олардың арасындағы байланыста қабылданған жұмыс гипотезасының салдарынан бақылау болып табылады. Бұл зерттеу қабылданған аналитикалық гипотезаны дамытады, яғни зерттеу проблемасының теориясын дамытуға әкелуі тиіс. Таңдалған теория, өз кезегінде, ғылыми-зерттеу проблемасына байланысты фактілер мен оқиғаларды түсіндіруге және болжауға арналған. Мұнда шешуші фактор практикасының критерийі болып табылады.

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖАҒЫНАН 5 ЭТАПТАН ТҰРАДЫ

Алғашқы
гипотеза
болжам

Мәселенің
туындауы

Теориялық
зерттеу
жүргізу

Тәжірибе
жүргізу

Ұсыныс пен
шешім
қабылдау

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ САТЫЛАРЫ

ЭМПИРИКА
ЛЫҚ

ГИПОТЕТИЛЫҚ
САТЫ

ТЕОРИЯЛЫҚ

МЕТАТЕОРИЯ
ЛЫҚ

ЗЕРТТЕУДІҢ ЭМПИРИКАЛЫҚ САТЫСЫ

- зерттеу нысанының қызметтік бағамы алынады шынайы оқу – білім тәжірибесі, ғылыми білімдер деңгейі мен құбылыс мәнін түсіну қажеттігі арасындағы қарама – қарсылықтар көрінеді
ғылыми проблема өрнектеледі
Эмпирикалық талдаудың басты нәтижесі – зерттеудің алғашқы тұжырымдамалары ретінде қабылданған, бірақ әлі тұтастығы тексеріліп, бекуі қажет болжамдар мен шамалаулар жүйесінен түзілетін зерттеу гипотезасынан көрінеді.

ГИПОТЕТИКАЛЫҚ САТЫ:

- ◎ Ізденіс жұмыстарының мәнін зерттеу объекті жөніндегі деректік болжамдар мен олардың мәнін айқындап алу қажеттігі арасындағы қарама – қарсылықтарды шешіп алу содан соң зерттеудің эмпирикалық деңгейінен оның теориялық деңгейіне өтудің дайындық жағдайларын жасау

ТЕОРИЯЛЫҚ САТЫ

- Назарға алынған нысан жөніндегі функционалдық және гипотетикалық болжамдар мен ол туралы жүйелі шамалаулар қажеттігі арасындағы қайшылықтарды үйлестіру жұмыстары орындалады

МЕТОТЕОРИЯЛЫҚ САТЫ

ДИАЛКТИКА
ЛЫҚ

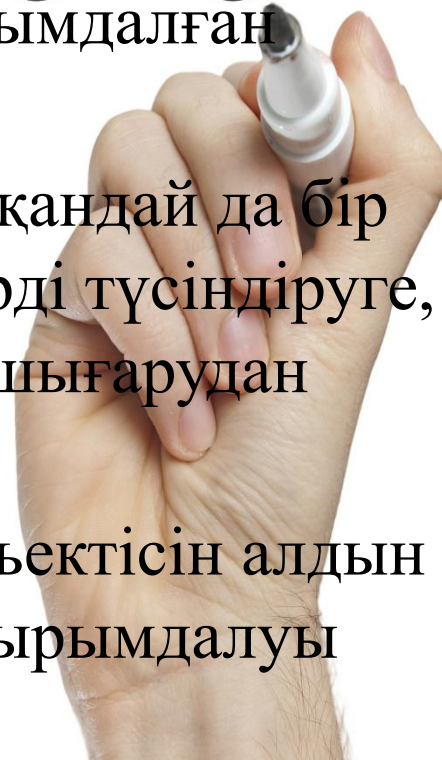
ЖҮЙЕЛІК
АНАЛИЗ

теориялардың өзі зерттеледі, оларды туғызу жолдары жасалады, аталған теория ұғымдарының жүйесі зерттеледі, оны қолдану көкжиектері белгіленеді, бірнеше Теорияларды синтездеу жолдары негізделеді

HYPOTHESIS

- ◎ Зерттеудің жалпы бағыты тұжырымдалған гипотезалармен белгілену керек.
- ◎ **Гипотеза** - бұл ғылыми ұсыныс, қандай да бір фактілерді, құбылыс пен үрдістерді түсіндіруге, оларды мойындау немесе жоққа шығарудан тұрады.
- ◎ Ғылыми гипотеза, тек зерттеу объектісін алдын ала талдау нәтижесінде ғана тұжырымдалуы мүмкін болады.

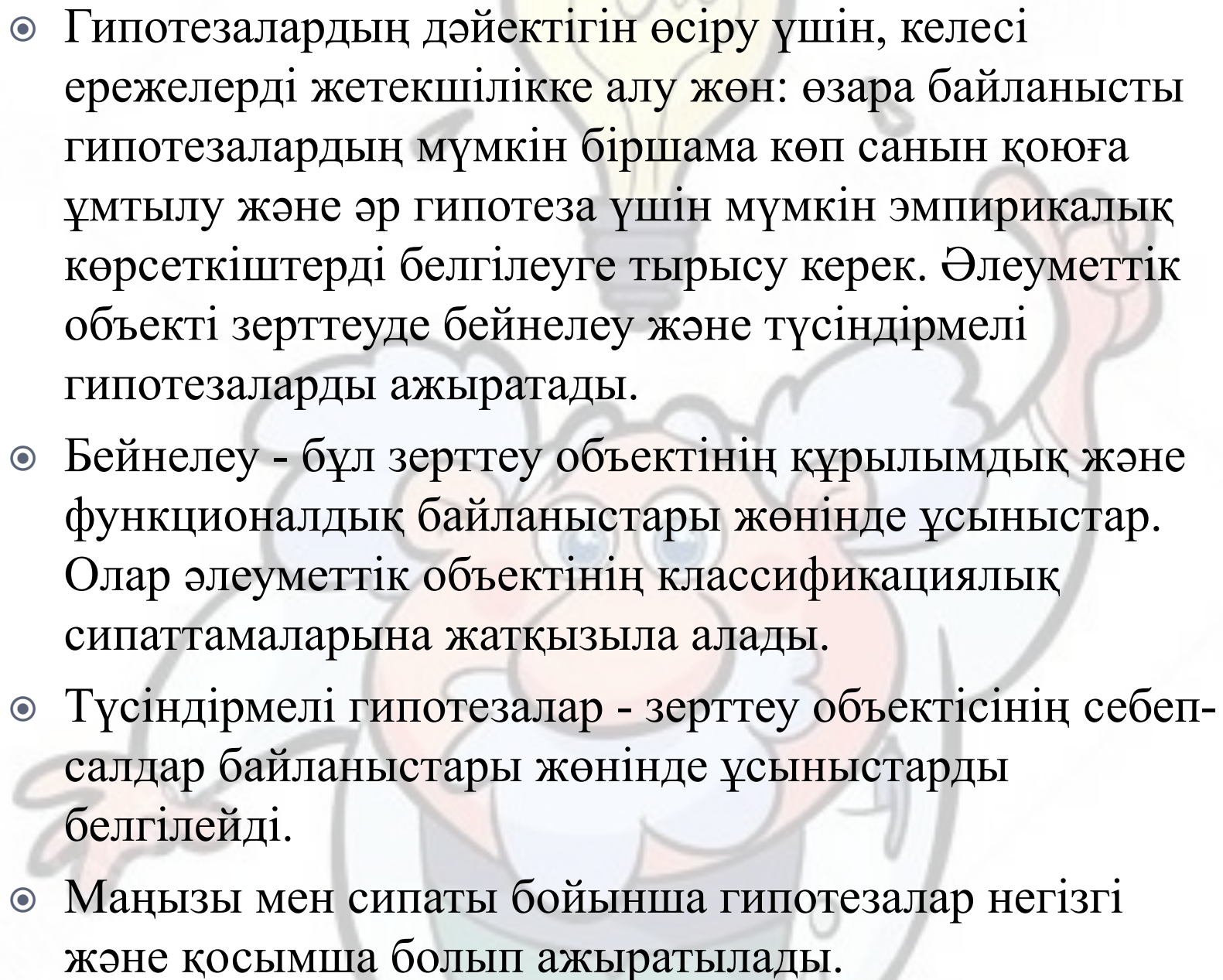

◎ **Ғылыми негізделген гипотеза бірқатар талаптарға жауап беру керек:**

- ◎ 1) әлеуметтік үрдістердің ғылыми танымының теоретико-әдістемелік негізі болатын, жалпы социологиялық қағида принциптеріне сай келу керек;
- ◎ 2) әлеуметтік фактілерді түсіндіретін гипотезалар, бірқатар салаларда ақиқаттылығы берілген салада дәлелденген қағидаларға қарама-қайшы келмеу керек. Бірақ жаңа қағидалар ескі қағидаларға қарама-қайшы келуі мүмкін.

HYPOTHESIS

-
- A cartoon character with a large head, wearing a white shirt and a blue tie, is shown from the chest up. He has a lightbulb above his head, indicating an idea or thought. The background is a light gray grid pattern.
- Гипотезалардың дәйектігін өсіру үшін, келесі ережелерді жетекшілікке алу жөн: өзара байланысты гипотезалардың мүмкін біршама көп санын қоюға ұмтылу және әр гипотеза үшін мүмкін эмпирикалық көрсеткіштерді белгілеуге тырысу керек. Әлеуметтік объекті зерттеуде бейнелеу және түсіндірмелі гипотезаларды ажыратады.
 - Бейнелеу - бұл зерттеу объектінің құрылымдық және функционалдық байланыстары жөнінде ұсыныстар. Олар әлеуметтік объектінің классификациялық сипаттамаларына жатқызыла алады.
 - Түсіндірмелі гипотезалар - зерттеу объектісінің себеп-салдар байланыстары жөнінде ұсыныстарды белгілейді.
 - Маңызы мен сипаты бойынша гипотезалар негізгі және қосымша болып ажыратылады.

МӘСЕЛЕНІҢ ҚОЙЫЛЫМЫ

- ◎ **Мәселе** - бұл зерттеуге теориялық немесе практикалық рұқсатты талап ету мәселесін қарауға тиіс міндет болып табылады. Сондықтан, мәселе - бұл қазірдің өзінде ғылым мен қоғамның қажеттіліктерін дамыту барысында пайда болған белгілі зат.
- ◎ Мәселелер - бұрынғы нәтижелерінен туындайды. Әзірге белгісіз, және жаңа заңдарды немесе бұрын алған білімдерін іс жүзінде қолдану түбегейлі жаңа әдісін алу мүмкіндігін ұсыну емес, ол объективті білім. Кез келген проблема ажырамайтын екі элементтерден тұрады.
- ◎ **Мәселені қоюдың үш кезеңі бар: іздеу, нақты өндірістік және орналастыру мәселелері.**

- ◎ *Мәселені іздеу.* Құрылымында ірі ғылыми-техникалық мәселелері, сондай-ақ ғылыми-зерттеу нысанасы болуы мүмкін шағын проблемалар көп. Проблема - тәжірибе нәтижелері жиі қайшы келетін немесе күтілетін нәтижеден түбегейлі түрде ерекшеленеді, жай кезде «кері» әсер туындайды.

- ◎ **Мәселенің қойылымы.** Мәселенің төрт ортақ «ережелері» бар.
- ◎ **Жаңа белгіні қатаң шектеу.** Мәселені қою үшін анықталған қайшылықтардың жаңалығын бағалау қажет және қазірдің өзінде проблема қорытындысы болмаса, тәртіппен осы саладағы ғылым мен техниканың соңғы жетістіктерімен таныс болуы тиіс.
- ◎ **Оқшаулау (шектеу) белгісіз.** Ол жаңа нақты дәрежеде көлемін шектеуге нақты тергеу тақырыбын анықтау керек.

- ◎ **Шешім қабылдау үшін ықтимал шарттарын анықтау.** Бұл проблемалардың келесі түрлерін көрсету керек: ғылыми-теориялық немесе практикалық, арнаулы немесе кешенді, әмбебап немесе жеке. Мәселенің түріне тәуелді болып табылатын, зерттеу үшін ортақ әдістер анықтау, сондай-ақ өлшеу және бағалау ауқымды дәлдігін орнату қажет.
- ◎ **Белгісіздік және дисперсия болуы** – бұрын таңдалған әдістерін, тәсілдерін, трыктерін, жаңа жетілдірілген проблемаларын шешуге, немесе одан да көп тиісті мәселені немесе жаңа нашар қойылған есепті шешу үшін, сондай-ақ оқу үшін қажеттілігі ретінде анықталады. Бұрын таңдалған жеке қарым-қатынасты ауыстыру барысында қарастырылған жаңа және неғұрлым толық зерттеу міндеттері кездеседі.

- ◎ **Орналастыру мәселелері.** Ғылыми-техникалық және ғылыми проблеманы зерттеу барысында кез-келген бір шешімі бар болып табылады. Кез келген мәселенің түйіндік нүктесі - ол проблеманы шешу төңірегінде топталған орталық мәселе, көбінесе, қосымша элементтердің тұжырымдарын орналастыруына сәйкес келеді

ҚОРЫТЫНДЫ

Ғылым - тәжірибе жүзінде анықталған нақты дәлелдемелер мен логикалық заңдарға сүйенетін қорытындылардың негізінде білім әлемін жасайды. Бұл әлемнің субъективті элементі болып саналатын адамзатқа, оның игілікті бағдарына шамалы ғана рөл бөлінеді (бұл үшін өнер, мораль, дін бар). Сондықтан бірбірін толықтыра отырып, мәдениеттің бұл құрамдас бөліктері табиғат пен адамзат арасында байланыстырушы тізбек болып саналады. Сөз жоқ, ғылым – адамзат мәдениетінің орасан зор жетістігі болып саналады. Ол адамзат өмірін ұрпақтан-ұрпаққа жеңілдетіп, тәуелсіз етеді және материалдық, рухани байлықтың негізіне айналады.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Интернет желісі

<https://kk.wikipedia.org/wiki/Ғылым>

2. Кожухар В.М. Основы научных исследований - М.:

Дашков и Ко, 2015.-216с.

3. Болдин А.П., Максимов В.А. Основы научных исследований - М.:

Академия, 2012г.-336.

4. Кузнецов И.Н. Основы научных исследований - М.,

2013-284с.